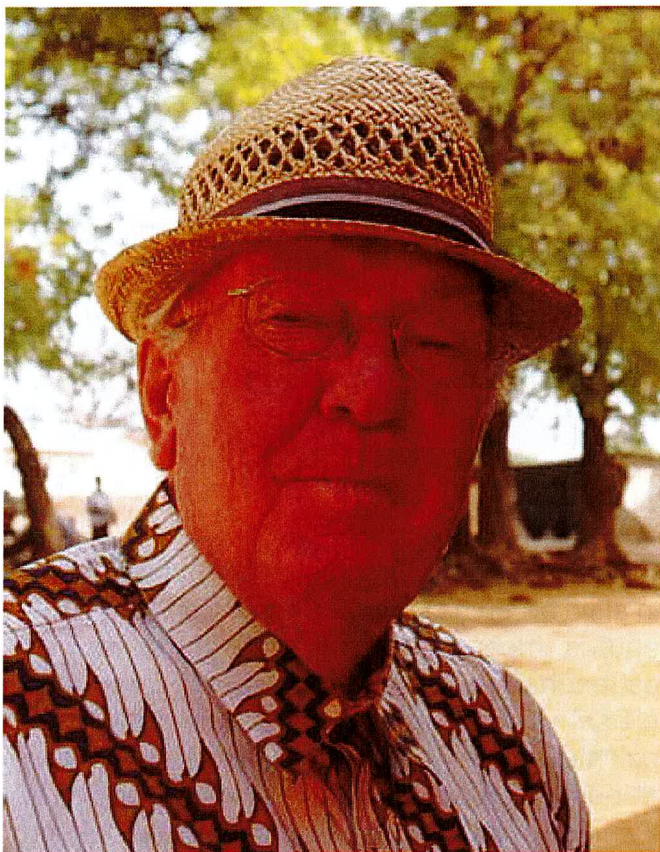

In Deo

Maarten Bouw

Martinus Maria; Ties

Door Wim Swüste FIC

Maarten zag het levenslicht in Gemert op 21 oktober 1932. Hij deed zijn professie op 15 augustus 1957 bij de Broeders FIC. Op 10 juli 2024 overleed hij in het woonzorgcentrum De Beyart te Maastricht.

Maarten werd geboren in Gemert en groeide op in Elsendorp, een goede 100 jaar geleden gesticht door pater Van de Elsen, Norbertijn.

Late roeping

Maarten had een zonnige jeugd in een goed katholiek gezin. Het tekende echter zijn leven, dat hij zijn biologische vader niet heeft gekend, omdat die op nog betrekkelijk jonge leeftijd overleed. Zijn moeder met vijf kinderen, waaronder Maarten, hertrouwde, zodat hij opgroeide met zijn stiefvader, die samen met Maartens moeder ook weer kinderen kreeg; twee zussen: Jo

en Mien. De sfeer in het uitgebreide gezin was echter goed. Tot het laatst toe, had hij een nauwe band met zijn familie, die hem zeer dierbaar was. Opgroeiend op een boerderij hield hij ervan Marialiedjes te zingen bij klusjes die hij moest doen maar niet graag deed. Hij wilde dan ook geen boer worden, maar het onderwijs trok hem wel aan.

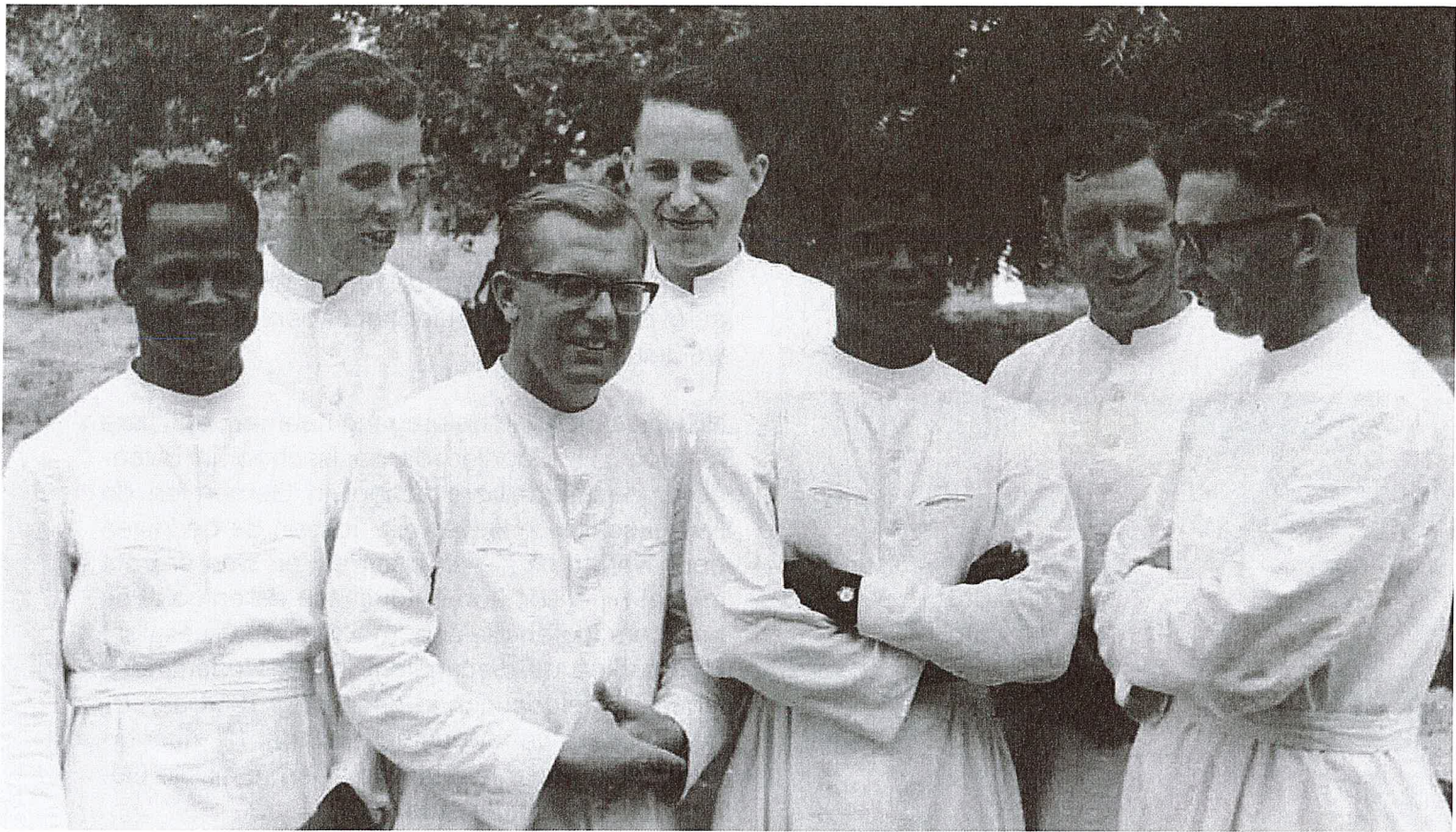
Hij was, wat wij in de omgang noemen, een 'late roeping'. Hij doorliep de basisschool in Elsendorp, de middelbare school in Gemert en de Kweekschool in Beverwijk. Tussen de bedrijven door werkte hij in een boerderij en was er trots op dat hij én br. Johan Muijtjens de enige twee broeders waren die een 'melkdiploma' bezaten. Hij doorliep de dienstplicht in het Nederlandse leger en meldde zich in december 1954 aan bij de Broeders van Maastricht. Nadat hij zijn vorming tot broeder had voltooid, legde hij zijn Gevolten af op 15 augustus 1957.

Missionaris in Ghana

Aanvankelijk was hij werkzaam op onze scholen in Brunssum en Heerlen. Tussen het lesgeven door behaalde hij zijn diploma lager Engels, een studie die bepalend zou zijn voor een groot deel van zijn leven. Hem werd namelijk door het generaal bestuur in 1965 gevraagd om naar Ghana te gaan. De Broeders FIC hadden gehoor gegeven aan het verzoek van de plaatselijke bisschop, Mgr. Dery, om in het straatarme noordwesten van dit land een aantal broeders van een inlandse broedercongregatie 'over te nemen'.

***een moeilijke taak
met verve opgepakt***

Het was onder meer aan Maarten de opdracht om deze broeders vertrouwd te maken met de spiritualiteit van de FIC, en mede zorg te dragen voor nieuwe aanwas. Maarten pakte zijn, toch wel wat moeilijke, nieuwe taak met verve op. In september 1965 vertrok hij naar Afrika en vestigde zich in Kaleo. Samen met een groepje Nederlandse medebroeders werden de inlandse broeders in de FIC ingeleid. Dat hield óók in dat een aantal van hen uittraden en een andere weg gingen. Aan de 'nieuwe aanwas' besteedde Maarten ook veel aandacht, zelfs zo dat hij de 'rondreizende ambassadeur' van de FIC werd

Kaleo, 1966: Peter Saatuo, Celesto v.d. Brink, Maarten bouw, Alfred Fest, Jerome Konbual, Wim v.Winden, Bosco Hendrix

genoemd. Hiermee heeft hij de naam van FIC op de kaart gezet in Ghana. Dit leidde tot veel nieuwe roepingen.

In 1967 kreeg Maarten de benoeming tot 'regionaal overste' en was hij geruime tijd docent aan onze kweekschool in Tumu. Met veel zorg en aandacht bekleedde hij daar de functie van huisoverste. Van 1975 tot 1983 vervulde hij de taak van provinciaal overste. Van 1991 tot 1999 was hij verantwoordelijk voor de vorming en opleiding van de eerstejaars novicen.

Bij zijn vertrek uit Ghana in 1999 telde deze provincie 44 broeders en 6 novicen. Hij kreeg een welverdiend en hartelijk afscheid van de broeders en bevolking aldaar, die hem zeer dierbaar waren geworden in 34 jaar van meelèven en meedelen.

Zachtmoedigheid

In een gesprek met hem, vertelde hij zijn betrokkenheid op broeder Bernardus, onze medestichter. "Wat mij bijzonder opvalt in zijn leven en werken is de grote zachtmoedigheid die hij aan de dag legde. Ik kan mij daar heel goed in terugkennen. In mijn positie als eindverantwoordelijke voor de broeders in Ghana (en later ook in Nederland) heb ik steeds getracht deze deugd aan de dag te leggen."

"Ik lees in de 'gedrageregels' die hij schreef: "Begin altijd eerst met zachtmoedigheid. Als die uitgeput is, moet ge pas uw toevlucht nemen tot gestrengheid. De zachtmoedigheid mag geen beletsel vormen om een zekere strengheid ten opzichte van een broeder te gebruiken." Ik vind het heel mooi dat hij in zijn 'gedragsregels' er tevens op wijst, dat een leidinggevende ook ten opzichte van zichzelf zachtmoedig dient te zijn, als hij schrijft: "Als ge soms bij uzelf gebreken ontdekt of uw ijver u te ver heeft gevoerd, moet ge maar bedenken dat een mens geen engel is."

Maarten voegde daar aan toe: "In mijn leven heb ik hier vaak aan moeten denken. Niet alleen dat ik zelf 'géén engel' ben, maar vooral ook als ik medebroeders die zich niet gedroegen, zoals je van een broeder mocht verwachten, of naar hun egoïstische eigenmaat leefden, terecht moest wijzen."

Maarten zag iedereen stáán, en vergat nooit mensen te bedanken voor hun kleine diensten of bezoek. Hij was altijd bezorgd dat hij iemand overlast bezorgde en zei 'sorry' als dit het geval was.

Provinciaal overste in Nederland

In het jaar 2000 vroeg men hem om in Nederland de nieuwe provinciaal overste te worden.

Hij bekleedde deze functie zes jaar en bleek een hartelijke en sterk persoonlijk betrokken 'voortrekker' van onze provincie. Hij nam zich voor om gedurende deze periode een gesprek te hebben met elke broeder in zijn eigen woonsituatie in Nederland. Deze opdracht maakte hij ruimhartig waar.

Een aantal commissies maakte van zijn brede kennis gebruik. Maarten was onder andere lid van de Adviesgroep Missionaire Activiteiten, actief lid van de Kontaktgroep Maastricht - de vereniging van uitgetreden broeders en oud-juvenisten. Hij was huisoverste van zijn gemeenschap, actief lid van het zangkoor in De Beyart, acoliet bij vieringen, en was steeds een zeer gezellige huisgenoot. Daarnaast had hij vaak contact met zijn dierbare familie.

Afscheid nemen

Het afscheid nemen van zijn doen en laten in deze wereld, is Maarten zwaar gevallen. Hij ging langzaam geestelijk achteruit, maar bleef dan altijd nog een vriendelijke, hartelijke mens.

Op deze plaats is het passend om de medebroeders, de leden van het team FIC en de verpleegkundigen, waar hij vaak een beroep op deed, te complimenteren met hun geduld en goede aandacht om Maarten steeds weer gerust te stellen en om hem een goed heengaan te bezorgen.

Tot slot

In 1995 schreef John Bell de volgende tekst, die ook op een eenvoudige melodie gezongen kan worden:

*"Neem mij aan zoals ik ben.
Zuiver uit wie ik zal zijn.
Druk uw zegel op mijn ziel
en lééf in mij."*

Deze tekst geeft je de ruimte om een zwak mens te zijn, maar is óók een indringend verzoek om een goed mens te worden. Het is een serieuze vraag om 'gezien te worden' door Onze Lieve Heer en samen met Hem op weg te blijven. Tot de dood toe.

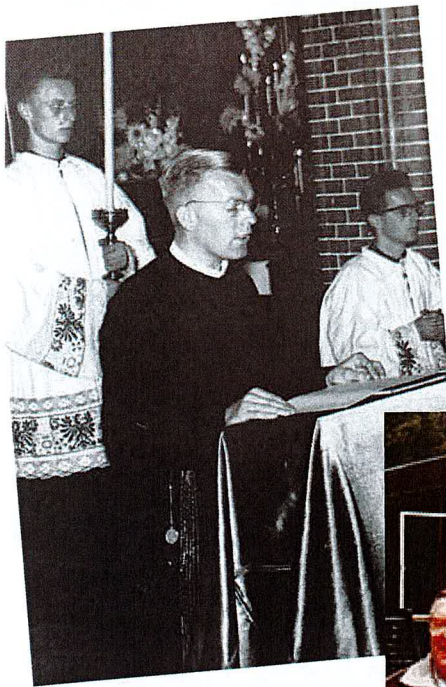
We zijn de Heer dankbaar dat we Maarten, waarvan we nu afscheid gaan nemen, jarenlang in ons midden mochten hebben: als lief familielid, als medebroeder, als trouwe vriend. We geloven

vast dat Maarten opgenomen is in de eeuwige vrede en rust. Deze zijn hem zeer van harte gegund. We houden de nagedachtenis aan hem hoog.

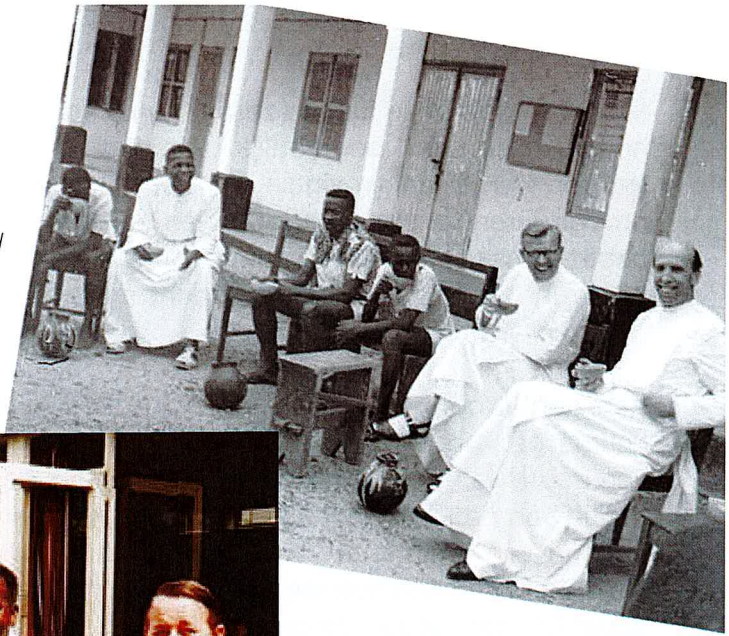
***Lief familielid, medebroeder,
trouwe vriend***

Links: 1962, Maastricht: eeuwige professie.

Rechts: 1966, Kaleo. Vooraan naast Maarten, Heribald Lenders. De nappen en kruiken bevatten het lokale bier, pito.

1988, Duizel, Generaal Kapittel. Maarten, Leander Tengtule, Methodius Kuusoru, Alfred Fest (tolk), Albert Ketelaars, Nicholas Zumanaa, Guido Sukarman (tolk)

Onder: 2022, met Petrus Anjar Trihartono, Agustinus Giwal Santoso en Theodorus Suwariyanto

Onder links: 2006, Maarten als provinciaal overste bij de associatie van José Kleinpenning en Ger Verwer.

Rechts: 2024, met Augustine Kubdaar en Wim Luiten

Herinneringen aan Ome Ties

Will Bouw

Hij was DE familieman van de familie Bouw – Ponjé. Die graag op bezoek kwam en in mijn beleving altijd goed gehumeurd was. Met zijn hoedje trok hij door het hele land... ja over de wereld naar de diverse families. Zo is hij ook een aantal keren naar de families in Nieuw-Zeeland geweest. De volgorde van de bezoeken werd vooral bepaald door wie wanneer een feestje had en dat sloot meestal naadloos aan. Dat was geen toeval... Ook in Ghana wist hij dat zo ook goed te plannen begreep ik later.

Hij was de man die iedereen van de familie kende, lange tijd ook de kinderen van de kinderen van zijn broers en zussen. Hij kon met iedereen een praatje maken. En altijd vroeg hij hoe het met je was en met je vrouw en de kinderen die hij ook heel lang allemaal bij naam kende. En als ie niet kon komen belde hij op de dag van de verjaardag. En hij gaf ook aan dat we de groeten van hem moesten doorgeven.

Hij was een familie-verbinder bij uitstek, al weet ik niet of dat woord toen al bestond... misschien bruggenbouwer, dat past ook beter bij Maastricht.

Bij zijn keuze om in te treden bij de Broeders van Maastricht noemde hij o.a:

- Een broeder die ook onderwijs gaf en in een auto reed zijn arm zo heel relaxt half uit het open raampje liet hangen... Ja, dat sprak hem wel aan.
- Nadat hij ingetreden was noemde hij dat hij een gevoel van opluchting had omdat hij nu niet in die race mee moest van leren, werken en geld verdienen. En ook niet langer met de riek het land op hoefde om de hoopjes mest te breken en verspreiden. Dat was echt niet zijn ding.
- En zijn diensttijd die hoefde ook geen vervolg te krijgen, z'n geweer zou een keer onverwachts af zijn gegaan heb ik gehoord. Ome Ties was zich rot geschrokken. Ome Ties met een geweer in zijn handen, ik kan me er helemaal geen voorstelling van maken...

Nadat hij de opleiding voor onderwijzer had afgerond in Maastricht, werd hij uitgezonden naar Ghana in Afrika in 1965. Ik las in de kaart dat hij daar medestichter was van dit nieuwe Missiegebied. Ik dacht daar nu nog eens over na.

En dat geldt eigenlijk ook voor zijn zussen tante Paula (uitgezonden naar Papua Nieuw Guinea) en tante Marie en Ome Theo en tante Mien en ome Jan (emigreerden eind jaren 50 naar Nieuw-Zeeland). Wat een avonturiers in één familie: je wist amper waar je aan begon in die tijd, geen internet, zeer beperkte informatie. Ome Ties naar een nieuw missiegebied... en tante Paula? misschien wat info van andere broeders en zusters die er geweest waren? Naar Nieuw-Zeeland met de boot: 6 weken op de boot met kleine kinderen. Enkele reis dus...

Ik dwaal af, terug naar Ome Ties.

Hij heeft weleens verteld dat hij al snel na aankomst in Ghana merkte dat de opdracht die hij mee had gekregen niet helemaal goed uitpakte. In Ghana hadden mannen vaak meerdere vrouwen. Dat was anders dan in Nederland. Toen dat daar verkondigd werd merkte ome Ties en zijn medebroeders al snel dat dit een averechts effect had daar. De oudste vrouwen werden verstoten. Dat kon nooit de bedoeling zijn.

Je wist amper waar je aan begon in die tijd

In de loop van zijn tijd daar ging hij zich meer richten op onderwijs. Zo stuurde hij Ghanezen naar Nederland, o.a. naar de Tropische Landbouw Hogeschool in Deventer, waar ze leerden over de landbouw en dat in hun eigen land Ghana weer gingen doorgeven. Hoe mooi is dat!

Vrijwel iedereen herinnert zich ongetwijfeld het eerste feest in De Schark in Maastricht, het buitenverblijf van de Broeders. Waarschijnlijk ter gelegenheid van 25 jaar Broeder zijn. Ik dacht: Wat zijn we met een mooie grote club mensen. Zijn we echt met zoveel? Ja zeg. Kijk maar naar de groepsfoto! En dan was er nog een flinke club uit Nieuw Zeeland niet bij!

Van dat feest herinner ik mij:

- Een prachtige omgeving, mooi weer, een mis-
huiten. De grotten in.

-Bijna iedereen bleef slapen, nou ja probeerde te slapen in de bovenste Ring van de Scharck, één grote open ruimte, pal onder het dak, lekker warm, best gehorig.

-En natuurlijk gezelligheid en lekker eten. En ome Ties was het middelpunt.

Eén van zijn vele favoriete gerechten was van oudsher zult, dat is van varkenskop gemaakt en Ome Ties vond het heerlijk. Héééerlijk, zoals alleen hij dat kon zeggen. Bij elke maaltijd sprak hij dat woord uit. We hebben hem toen een stukje zult cadeau gegeven op die feestdag met de boodschap: Gij zult, jij zult 'zult' eten... Daar kon hij wel om lachen, en die lekkere zult eten vond hij geen enkel probleem!

Na zijn lange periode in Ghana, bijna 35 jaar, moest hij erg wennen om weer in Nederland te zijn. Hij was erg gesteld op de Ghanezen. Hij sprak vaak over "fijne mensen" als hij het over Ghanezen had.

Na een tijdje wende het zijn in Nederland, hij had het goed naar zijn zin en na Nijmegen kwam hij terug in zijn geliefde Beyart in Maastricht. Op de plek waar het allemaal ooit begon. Hij werd hij een soort ambassadeur van de stad met de slogan die hij naar iedereen uitsprak: "Maastricht, dat gun je jezelf!"

Lenni en ik spraken Ome Ties voor het laatst in mei dit jaar toen we hier op bezoek waren. Hij had het steeds over zijn leeftijd en hoe oud hij nu eigenlijk was 89. Ik zei toen; "Jij bent eigenlijk

veel ouder... omdat jij veel tropenjaren hebt en die tellen dubbel."

Afgelopen jaren hadden we ook regelmatig interessante gesprekken over het geloof. Hij zei bv. dat het geloof vroeger angst inboezemde, dat vond hij niet goed. Hij vond vrijheid, liefde en vrede heel belangrijk. Hij was ruimdenkend, ook over andere geloven. Een hele mooie uitspraak van hem daarover: "Elk geloof is een goed geloof, als het je een beter mens maakt!"

Ome Ties had een brede interesse, hij vond veel dingen leuk. Hij was gastvrij en uitnodigend, je was altijd welkom en er moest altijd wat gegeten en gedronken worden liefst buiten de deur, even Maastricht in lopend. En hij had een aanstekelijke lach die bij elk bezoek te horen was. Zijn laatste grote familie-bijeenkomst stond in het teken van het 100 jarig bestaan van de Bouwhoeve, de boerderij in Elsendorp waar ome Ties is opgegroeid. Hij leefde hier erg naar toe en heeft daar zichtbaar van genoten.

Tot slot.

Namens heel de familie bedank ik:

- alle personeel,
- alle vrijwilligers en
- ook alle medebewoners van de Beyart voor de zorg voor Ome Ties
- en in het bijzonder Wim Luiten.

Hartelijk dank daarvoor! En ook voor vandaag, dat we hier, op zijn geliefde plek De Beyart, gezamenlijk afscheid van hem kunnen nemen.

God die mij kent

*God, gij kent mij, God gij ziet mij,
En dat kennen en dat zien van u
is mij genoeg.*

*Er was een tijd, gelukkig lang geleden,
dat uw kennen en uw zien,
iets angstaanjagends had voor mij!*

*Geleidelijk, en met uw genade,
genade die op allerlei manieren,
maar vooral door mensen,
tot mij komt,
ben ik uw kennen en uw zien
als iets wonderlijks gaan beleven,
en ben ik ook mezelf als iets unieks gaan zien.*

*O God, het is toch fantastisch zoals wij bestaan,
door u gewild, door u geleid, door u geliefd.*

*En is het ook niet wonderlijk zoals wij
voor elkaar mogen bestaan.
Hoe wij elkaar kunnen liefhebben
en hoe fantastisch mensen kunnen zijn!*

*God ik dank U, dat ik dit alles mag ervaren,
dat U zich steeds weer aan mij openbaart.*

*Er waren en er zijn ook tijden dat ik
dit alles niet zo duidelijk ervaar.
Maar dan toch weet ik, dat U er bent,
al lijkt het dan ver weg en heel vaag.*

*Ik dank U God, voor de loop van mijn leven,
van het eerste begin tot nu toe.
Voor alles wat ik heb meegemaakt,
het mooie en het goede,
maar ook de minder mooie dingen
en het verdriet.*

*Bovenal, dank ik U voor alle mensen
die ik in mijn leven mocht en mag ontmoeten.
Ik hoef U dit niet te vragen God, maar is
er iets meer boeiend, interessanter dan de mens?*

*Geen wonder dat U zich zo met hem inlaat,
zô begaan bent met de mens en hem liefhebt
bovenmate, en dat U ieder ziet
en ieder kent bij naam!*

*Daarom kijk ik ook met vertrouwen
naar wat nog komen zal.
Ik weet dat bij U
alles veilig en geborgen is.*

*Dat allen en ook ik,
in uw hand gedragen worden,
en dat U ons leidt
tot waar wij moeten zijn.*

*Dat ondanks allerlei hopeloze dingen,
er hoop is voor alles, voor allen, en voor mij.
Dit weet ik God, omdat Gij mij kent.*

Maarten Bouw

